

Vergaderjaar 2019–2020

33 506

Voorstel van wet van het lid Pia Dijkstra tot wijziging van de Wet op de orgaandonatie in verband met het opnemen van een actief donorregistratiesysteem

AF

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 5 november 2019

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft kennisgenomen van de brief van de Minister voor Medische Zorg en Sport van 6 september 2019 in reactie op de brief van de commissie van 11 juli 2019 over de implementatie van de nieuwe donorwet.²

Naar aanleiding hiervan heeft zij de Minister op 2 oktober 2019 een brief gestuurd.

De Minister heeft op 5 november 2019 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde nader schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
De Boer

¹ Samenstelling:

Ganzevoort (GL), Gerkens (SP), Van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Bredenoord (D66), Koole (PvdA), Teunissen (PvdD), De Bruijn-Wezeman (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), A.J.M. van Kesteren (PVV), Wever (VVD), Adriaansens (VVD) (*voorzitter*), Beukering (FVD), Van der Burg (VVD), Gerbrandy (OSF), Van Gorp (GL), Van Huffelen (D66), Van Pareren (FVD) (*ondervoorzitter*), Van der Linden (FVD), Prins (CDA), Rookmaker (fractie-Otten), Vendrik (GL), Verkerk (CU), Van Wely (FVD), Hermans (FVD)

² Verslag nader schriftelijk overleg; Kamerstukken I 2018/19, 33 506, AD.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Minister voor Medische Zorg en Sport

Den Haag, 2 oktober 2019

De commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft met belangstelling kennisgenomen van de brief van 6 september 2019 in reactie op de brief van de commissie van 11 juli 2019 over de implementatie van de nieuwe donorwet.³

De regering zet zich, mede naar aanleiding van toezeggingen aan de Eerste Kamer, in om juiste en volledige voorlichting te geven aan de burgers over het nieuwe donorregister. De leden van de **PVV**-fractie zijn van mening dat hieronder ook informatie over wat hersendood inhoudt, zou moeten vallen. Ook als dit tot gevolg zou hebben dat minder mensen zich aanmelden als orgaandonor.

Hersendood («post mortem» oftewel «na de dood») is namelijk het fundament van de orgaandonatie. De Reclame Code Commissie heeft, op basis van meningen van verschillende nationale en internationale medische deskundigen, herhaaldelijk geoordeeld dat «na de dood» een onjuiste en misleidende formulering is. De website van het Donorregister waar de regering naar verwijst, geeft deze informatie niet en die van de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) evenmin. Juiste informatie houdt echter in dat de regering in de communicatie met het publiek kenbaar maakt dat een hersendode in leven is als de organen uit de orgaandonor worden verwijderd. De leden van de PVV-fractie vragen dan ook hoe de regering deze feiten onder de aandacht van het Nederlandse publiek, dat een weloverwogen keuze moet maken om wel/geen orgaandonor te worden, gaat brengen.

De leden van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag bij voorkeur voor 25 oktober 2019.

Voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.A.M. Adriaansens

³ Verslag nader schriftelijk overleg; Kamerstukken I 2018/19, 33 506, AD.

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2019

Graag reageer ik bij deze op de nadere vragen die gesteld zijn door de **PVV-fractie** over de voorlichting over de nieuwe donorwet, met name over de voorlichting rond de hersendood. Ik vind het belangrijk dat over dit onderwerp duidelijkheid bestaat over de feiten.

De leden zijn van mening dat onder de voorlichting ook informatie over wat hersendood inhoudt zou moeten vallen. Ik ben dat met de PVV-fractie eens. De hersendood is een onderwerp waarvan het bekend is dat een deel van het publiek hier vragen of zelfs twijfels bij heeft en dan is het van belang om daarover actief te communiceren en wel zo helder mogelijk. Daarom staat op de website van het Donorregister, en ook in de bijlage bij het papieren donorformulier, informatie over wat het vaststellen van de dood bij postmortale orgaandonatie inhoudt met daarbij specifieke doch korte en eenvoudige informatie over de hersendood. Voor nadere, meer medisch-inhoudelijke informatie wordt doorverwezen naar de website of de Donorinfolijn van de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS). De informatie aldaar is afgestemd met de relevante medische beroepsverenigingen.

De leden stellen verder dat de hersendood het fundament is van orgaandonatie. Ik begrijp dat de leden verwijzen naar het zogeheten principe van de dode donor. Dit houdt in dat orgaandonatie alleen mag plaatsvinden nadat het overlijden van een patiënt is vastgesteld. Dit staat in artikel 14 van de Wet op de orgaandonatie. Het is niet juist dat orgaandonatie alleen kan plaatsvinden nadat de hersendood is vastgesteld (alle functies van de hersenen, inclusief de hersenstam en het verlengde merg zijn onomkeerbaar uitgevallen); dit kan ook nadat de dood is vastgesteld op grond van circulatoire criteria (de bloedcirculatie en de ademhaling zijn gestopt en kunnen niet spontaan meer herstellen).

De leden van de PVV stellen vervolgens dat de Reclame Code Commissie (RCC) herhaaldelijk geoordeeld heeft, op basis van meningen van verschillende (inter-) nationale medische deskundigen, dat «na de dood» een onjuiste en misleidende formulering is. Dit is volgens mij geen correcte weergave van zaken. In 2016 heeft het College van Beroep van de Stichting Reclame Code geoordeeld⁴ dat het gebruik van de frase «na overlijden», zonder daarbij in de betreffende uiting meer informatie te geven over wat onder dit begrip bij postmortale orgaandonatie wordt verstaan, niet in overeenstemming is met de Nederlandse Reclame Code. Volgens het College van Beroep is in communicatie-uitingen via welke de burger zijn keuze over orgaandonatie kan registreren een *toelichting* op wat de overheid onder deze term verstaat noodzakelijk. Deze toelichting staat nu zoals gezegd zowel op de website van het Donorregister als in de bijlage bij het papieren donorformulier. Recentelijk⁵ is het College van Beroep van de Stichting Reclame Code meegegaan in mijn standpunt dat in een korte uiting als een radiospot er geen alternatief is voor het gebruik van de frase «na overlijden» en deze dus gehandhaafd kan blijven. Het is dus niet juist dat de RCC vindt dat de frase «na overlijden» helemaal niet gebruikt mag worden.

⁴ 2016/00445 CvB

⁵ 2019/00341 CvB

Voor de volledigheid bericht ik u dat de RCC onlangs tevens heeft geoordeeld⁶ dat de toelichting ook in de folder over het nieuwe Donorregister zou moeten worden opgenomen omdat deze folder vanwege de passage «waarom is doneren nodig?» als reclame kan worden aange-merkt. Ik heb hierop besloten om deze passage uit de folder te schrappen waarmee de folder niet meer als reclame is aan te merken, maar als voorlichting over gewijzigd overheidsbeleid, en de frase «na overlijden» kan blijven staan. De reden waarom ik dat heb gedaan is de volgende. De folder is bedoeld om zo laagdrempelig (en dus zo kort en simpel mogelijk) uit te leggen wat de verandering van de nieuwe donorwet inhoudt. De folder gaat niet over (aspecten van) orgaandonatie op zichzelf. Zou ik een passage over het vaststellen van de dood opnemen, dan zou ik ook andere voor het publiek belangrijke aspecten willen opnemen – zoals het opbaren van het lichaam en de rol van de nabestaanden in het donatie-proces. Dit zou de folder echter weer te lang maken en daarom te hoogdrempelig. Bovendien komen genoemde aspecten wel aan bod op de website of kan daarover informatie gevraagd worden via de Donorinfolijn. De uitingen van de campagne verwijzen altijd naar deze website voor meer informatie. Zoals ik uw Kamer eerder heb bericht, kan ik niet in elke uiting én laagdrempelig zijn én volledig. Daarom wordt er in de praktijk een onderscheid gemaakt tussen korte, incidentele campagne uitingen en de centrale website van het Donorregister en de Donorinfolijn waar voorlichting continu beschikbaar is.

Tot slot reageer ik nog op de stelling van de leden van de PVV dat juiste informatie inhoudt dat de regering in de communicatie met het publiek kenbaar maakt dat een hersendode donor in leven is als de organen worden verwijderd. Zoals ik in mijn reactie van 6 september 2019⁷ heb aangegeven, besef ik dat er burgers zijn die sceptisch zijn over de hersendood. Ook besef en accepteer ik dat er waarschijnlijk geen eenduidige definitie van de dood bestaat waarin iedereen zich kan vinden. Voor informatiedeling is mijn vertrekpunt de wet en de in die wet genoemde medische wetenschap en praktijk. Bij de voorlichting over wat het vaststellen van de dood bij orgaandonatie inhoudt sluit ik aan bij de weergave daarvan door de medische wetenschap, meer concreet die van de Gezondheidsraad. Voor de duidelijkheid: binnen de medische wetenschap is er brede internationale consensus dat door het doorlopen van de stappen uit het hersendoodprotocol met zekerheid te zeggen is dat er volledig en onherstelbaar verlies is van de functies van de hersenen, inclusief de hersenstam en het verlengde merg.

De Minister voor Medische Zorg en Sport,
B.J. Bruins

⁶ 2019/00427

⁷ 33 506 AD